

Nieuws van SKIBRA (4 januari 2009).

Rechtstreeks vanuit Brazilië deze keer het laatste nieuws, maar niet zonder u allen eerst alle goeds te wensen voor 2009. We wensen u een voorspoedig en gelukkig 2009 in een goede gezondheid.

FORMATURA

De formatura, het eindexamenfeest, is één van de belangrijkste gebeurtenissen in het schooljaar. Deze keer was het feest helemaal in de Escola dos Anjos zelf, op 2 januari. Ook de H. Mis werd in de school opgedragen door Padre Francesco. Het liep deze keer bijzonder 'gesmeerd' en sommige ouders waren duidelijk geëmotioneerd. Dat kwam niet alleen omdat het in de school bloedheet was... De temperatuur buiten is 33 graden overdag en 31 graden 's nachts....

BRIEF VAN OUD-LEERLINGE ROSANA

Die emotie voelde ook ondergetekende en de leerkrachten toen een meisje (ROSANA) dat op de Escola dos Anjos heeft gezeten, aan het einde van de H. Mis de brief voorlas die ze aan Quitéria schreef:

"Beste Directrice Quitéria en allen die dit lezen,

Ik heet Rosana Nicácio en ben 15 jaar. Toen ik 2 of 3 jaar was ging ik naar de Escola dos Anjos een geweldige school waar ik in het jaar 2000 mijn diploma ABC (alfabetisering) haalde. Daar leerde ik ook veel van de dingen die ik nu weet, op de Escola dos Anjos heb ik mijn eerste schreden gezet op het studeerpad. Ik wil bij deze graag mijn enorme dank zeggen voor de aandacht, het onderwijs en de vriendschap die ik op deze school kreeg. Ongetwijfeld neem ik dat wat ik daar leerde mee voor de rest van mijn leven. Dank jullie voor het geduld, de wijsheid, en liefde van de directrice Quitéria, juf Luciana die me in het laatste jaar les gaf en alle anderen die me leerden groeien en leerden leren.

Ik doe nu het eerste leerjaar van de middelbare school omdat ik in oktober met 22 anderen voor een test geslaagd ben waar meer dan 200 kandidaten aan deelnamen. Ik mag in 2009 stage lopen bij de Banco do Brasil, wil graag meer en meer studeren vooral op het vlak van Informatica. Ooit zal ik mijn eigen computer hebben en bereiken wat ik altijd wilde, dank zij de juffen van de Escola dos Anjos. Ook mijn twee zusjes haalden hun diploma op de Escola dos Anjos en studeren heel graag.

Het is helaas niet mogelijk om alle jaren die ik op de Escola dos Anjos leerde, in een enkele brief te beschrijven. Ik wil slechts dat jullie weten hoeveel deze tijd voor mij betekend heeft, leren op deze geweldige school met prima leerkrachten. Het is de moeite waard om te studeren!

Heel erg bedankt,

Rosana."

Einde citaat. Met zulke referentie zijn we natuurlijk heel verguld en het mag een aanbeveling zijn voor iedereen om ook de Escola dos Anjos te steunen.

(11 januari 2009).

WATER IS BELANGRIJK

Toen ik in Recife aankwam, werd me al snel duidelijk dat er geen water was om te douchen na de lange reis. Ach, met een emmertje kan het ook wel. De dag erna probeerde ik het watersysteem te verbeteren, en het lukte warempel om een beetje water uit het ondergrondse reservoir naar boven te pompen, naar het reservoir op het dak. Helaas was dat maar van korte duur en ontoereikend.

De rest van de week brachten we in São Bento do Una door, maar bij terugkomst werden we weer geconfronteerd met het nijpende probleem: geen water. Alleen met emmers die naar boven gezeuld werden kon water gehaald worden om te wassen en af te wassen.

Afgelopen zaterdag weer de hele middag geëxperimenteerd met de waterpomp en de leidingen, maar het lukte niet om water naar boven te pompen. Een stuk van de waterpijp dat bestond uit liefst ZEVEN verbindingstukken heb ik vervangen door één stuk pijp. Helaas, geen resultaat. Vandaag, zondag, bleek dat er laag in het leidingsysteem nog een lekkage was, zodat de waterpomp slechts lucht opzoog. Gelukkig, het probleem is verholpen en eindelijk kon ik weer een douche nemen in dit benauwd warme land. Wat zijn we toch verwend, dat er gewoon (drink-)water uit onze leiding komt als we de kraan opendraaien.

Hoe belangrijk water is, bleek in São Bento do Una. De school is gebouwd op een waterreservoir. De mensen komen dagelijks van verre hun schone water halen.

Maar nu blijkt dat toch ook hier de wet van ons orakel J. Cruijff opgaat ('elk voordeel heb zijn nadeel'): ook de kleine kikkertjes hebben nu eindelijk een leefomgeving gevonden waar altijd water is. Zij kruipen door dunne kieren en gaten naar binnen, langs ramen, deuren en door afvoerleidingen en zij hebben ook hun weg naar het waterreservoir gevonden. Overdag zie je ze niet maar 's avonds komen ze tevoorschijn en springen door de school heen. Als je naar de wc wil, moet je eerst even doorspoelen want anders springen de kikkertjes tussen je benen door de wc uit. We zijn naarstig op zoek naar een manier om ze het leven zuur te maken.

buurman onthoofd.

Terug in Nederland las ik op internet dat het om beschermde beestjes gaat en dat ze niet tegen ammoniak en zouten kunnen. Logisch, daar kunnen mensen ook niet tegen als het in hun drinkwater zit... We blijven zoeken naar een verantwoorde manier om de beestjes hun heil elders te doen zoeken. Ooievaars en slangen in school houden is geen alternatief. Overigens waren er al twee kleine groene spitsneuslang (ongeveer 40 cm lang) in de school maar die werden door een

SÃO BENTO DO UNA

Op het platteland van São Bento gingen we allereerst de kerstpakketten brengen die helaas niet vóór kerstmis konden worden gebracht. De mensen waren er niet minder blij mee! Meester Josinaldo van de Escola dos Anjos in São Bento toonde trots zijn zes weken oude zoon Pedro Vitor, die het op mijn buik aangenaam vertoeven vond en lekker indutte. Toch een moment om trots te zijn op je buik(je)....

De eerste dagen in São Bento kwamen we terecht in de FESTAS DOS REIS, de Drie Koningen feesten. Die duren van 28 december tot 7 januari. De meeste winkels gesloten, maar het was toch bijzonder om de beleving van de mensen mee te maken. Lange rijen gelovigen die niet de kerk binnen konden

omdat die afgeladen vol was, stonden buiten vol overgave mee te doen aan de viering. Het viel op dat er op het terrein van de Escola dos Anjos al veel boompjes zijn aangeplant, onder andere CAJU (cashew noten). De boomjes geven al vroeg vruchten. Helaas weten de kippen van de buurman dat ook, zodat het wachten is op het moment dat de boompjes vrucht dragen buiten bereik van de kippen. Een groot stuk van het terrein wordt door omwonenden gebruikt voor de aanplant van MACAXEIRA (foto), een plant waarvan de wortels gebruikt worden zoals wij aardappelen gebruiken.

GRAAFWERK

We gingen overdag op zoek naar een graafmachine om de belangrijkste graafwerkzaamheden voor het nieuwe waterreservoir te doen. Helaas, zonder resultaat. Het bleek dat de drie in het dorp (50000 inwoners) beschikbare graafmachines in veraf gelegen oorden waren ingezet. Dus zijn we maar begonnen zelf de eerste spade in de grond te steken en de eerste kubieke meters uit te graven. Dat is een zwaar karwei, de grond lijkt namelijk op grofkorrelige mergel, en moet met bikkels worden losgeslagen om met een spade weggeschep te kunnen worden. Maar eerst moest de verdorde lage begroeiing verwijderd worden. Afijn, de eerste werkzaamheden zijn gestart, vandaag graven we verder en het stimuleert de mensen uit de omgeving om mee te graven.

NIEUWE LEERLINGEN

Intussen zijn de juffen en meester Josinaldo druk met de inschrijving van nieuwe leerlingen. Hopelijk gaat dit proces ditmaal net zo goed als vorig jaar, zodat we eind januari het leerlingensysteem op de computer volgens de voorschriften van de Gemeente hebben ingevuld en de lessen in Februari kunnen starten.

(18 januari 2009).

VERGADERINGEN

Eén van de eerste stappen in het nieuwe schooljaar (dat hier gelijk loopt met het kalenderjaar) zijn de vergaderingen met ouders en leerkrachten. Met name in het binnenland werd de oudervergadering druk bezocht en de aanwezigen bleken erg ingenomen te zijn met de wijze waarop meester Josinaldo en juf Edvânia hun kinderen onderwijs geven. Meester Josinaldo benadrukte dat hij zichzelf als een substituut-vader van de kinderen beschouwde en vanuit die verantwoordelijkheid ook de opvoeding van de kinderen tot zijn taak rekent. Kortom, enthousiasme over en weer. Na de vergadering met de ouders werd een kort overleg met de leerkrachten gevoerd, waarmee een nuttige dag kon worden afgesloten.

AANPLANT

In afwachting van het realiseren van een klein irrigatiesysteem, dat de teelt van fruit en groenten mogelijk maakt, hebben we toch ook al diverse nieuwe boompjes geplant. Schaduw is erg belangrijk, de zon bakt de zanderige aarde meedogenloos. De leerkrachten kwamen 's ochtends in alle vroegte (6 uur) enthousiast meehelpen. Druk werd (per boompje) overlegd waar de aanplant zou zijn. Zo werden 6 cocospalmpjes, 4 graviolaplanten, 6 cajú planten en een paar acacia's keurig uitgelijnd neergezet, met het oog op schaduwvorming in de komende jaren. Die schaduw hadden we eigenlijk nu al nodig bij een temperatuur van 37 graden boven nul.

TRANSPORT IS BELANGRIJK

Nu het graafwerk voor het nieuwe regenwaterreservoir is gestart, blijkt niet alleen het bikkelen en graven zwaar werk, maar ook het transporteren van de uitgegraven grond naar laaggelegen delen van het terrein. Er is in januari door mij en Dinho [foto] zo'n 10 kuub grond uitgegraven, die met kruiwagens verzet moest worden.

GRAAFMACHINE OF GRAAFMENSEN

Terwijl er al volop gegraven wordt met menskracht ging ik met COSKIBRA op pad om te zien of er toch niet een graafmachine te krijgen is. Maar helaas. Dan maar zorgen dat het vervolgtraject op poten gezet wordt. Er werd een waterpomp en 200 meter irrigatieleiding gemonteerd, een ander zorgde voor het halen van omheiningpalen, om het aanstaande irrigatieproject ook goed af te bakken en te beschermen tegen loslopende koeien, paarden en andere beesten. Met de metselaar is op basis van een bouwtekening die SKIBRA maakte een begroting gemaakt voor de aanleg van de waterput en daarop ook een opslagruimte.

Intussen zie je ook veel mensen sjouwen met emmers water of grote balen stro op hun hoofd. Dat moet toch anders kunnen maar voor trekker en oplegger is er geen ruimte. Wat je veel ziet in het dorp zijn de tweewielige karretjes die door een (muil-)ezel of paard getrokken worden. Dat bracht de vraag op of zo'n ezelskar (met ezel) niet een oplossing zou zijn voor het grondverzet werk en voor toekomstige andere sjuuwwerkzaamheden (zeulen met bouwmaterialen etc.). De burens rondom de Escola dos Anjos hebben geen van allen vervoer en al helemaal geen rijbewijs, dus een ezelskar zou een uitkomst zijn, zeker nu een graafmachine niet beschikbaar is.

TROCO-TROCO (spreek uit als: troukoe-troukoe)

Daarom zijn de eerste verkenningen gestart. In het dorp Belo Jardim (mooie tuin) bezochten we een ruilmarkt (troco-troco), waar paarden, ezeltjes, karretjes en combinaties worden verkocht of geruild. We waren een beetje laat en er was niet veel van onze gading bij. Ofwel te duur, ofwel te gammel. Er was een ezeltje te koop samen met een bouwvallig karretje, samen voor ongeveer 200 Euro. Maar het karretje bezweek al onder zijn eigen gewicht en het ezeltje was zwak en uitgemergeld. Het leek niet erg gezond te zijn. De verkoper zei dat het een goed beestje was dat zeven dagen per week ingezet werd voor transport van, stenen. Dat was ook aan de onbeslagen hoeven goed te zien. De neus van het beest zat vol open zweren van het tuigje dat er voortdurend overheen schuurde. Op onze aanwijzing verstelde de blanke handelaar dat tuigje, maar duidelijk was dat het welzijn van het beest hem niet interesseerde. Hij verkocht het beest ook niet zonder het karretje, zei hij. In eerste instantie wilde hij eigenlijk alleen het karretje verkopen. We mochten in de bek van het beestje kijken maar zagen slechts een vuilgeel gebit en roken slechte adem. Het riep gedachten op aan het nut van tandpasta. Zouden slavenhandelaren zo vroeger met hun slaven omgegaan zijn op de ruilmarkt? Met pijn in het hart verlieten we de troco-troco. Misschien komen we het ezeltje nog eens tegen.

(27 januari 2009).

ELECTRICITEIT IS OOK BELANGRIJK.

Twee weken geleden was het bericht over WATER IS BELANGRIJK nog niet 'de deur uit' toen plotseling de lucht boven São Bento do Una zwart werd. In eerste instantie leek de regenbui richting Caruarú af te drijven, tot verdriet van de plattelanders hier. Maar als snel bleek de luchtstroom in hogere luchtlagen tegengesteld te zijn aan de wind die wij voelden. Resultaat: in enkele minuten ontstond er een heftige storm, veel bliksem en donder en ook een korte hoosbui. Erger was dat de stroom uitviel en enkele uren gewacht moest worden op herstel.

Dit tafereel herhaalde zich drie middagen achter elkaar. Telkens weer viel de stroom uit. Soms een minuut, soms een of enkele uren. Vooral in de avonduren is dat erg lastig, maar in deze streek kun je niet zonder de koelkast en het risico van bederf is erg groot. Ik werd weer eens met de neus op het feit gedrukt dat we thuis toch wel erg verwend zijn qua betrouwbaarheid van stroomlevering.

GEMEENTE SÃO BENTO

Zoveel mogelijk probeerden we ook in contact te blijven met het Gemeentebestuur van São Bento do Una. Niet gemakkelijk, na de verkiezingen en de Driekoningenfeesten waren veel functionarissen weg. Het lukte toch om met de kabinetschef (Expedito) van de burgemeester (Padre Aldo) te spreken en vervolgspraken te maken. Expedito bracht op het laatste moment nog een bezoek aan de school en heeft met open mond alles bekeken. Zijn commentaar: "het is een prachtig gebouw met zoveel mogelijkheden, dat ik er werk van ga maken om hier zoveel mogelijk activiteiten te ontplooiën." Daarmee is nog niets concreets beloofd, maar hij leek oprecht. Ook met de gezondheidsdienst zijn afspraken gemaakt, maandag 26 januari ging een delegatie van het armenziekenhuis in het schoolgebouw op het platteland op visite. SKIBRA heeft gevraagd om daar gezamenlijk een EHBO post voor de plattelanders in te richten (in het schoolgebouw). De faciliteiten zijn er.

PLANTENBESCHERMING

Intussen maakten we van de gelegenheid gebruik de diversiteit van jonge aanplant uit te breiden tot vele vruchtensorten: Cocos, Umbucajá. Goiaba, Cajú, Maracujá, Acerola, Manga, Olijven (Azeitona), Piña, Ciringuéla, Sinaasappel (Tangerina). Vertalen is moeilijk, maar we hopen dat de boompjes grote bomen worden die behalve vruchten ook veel schaduw geven, zodat de hete zon de zanderige grond niet weer tot cement bakt.

Het bleek dat we ook aan de bescherming van de plantjes moeten denken. Natuurlijke vijand is de grote mier en de kever, maar ook de kippen van de buurman die 's middags uit eten gaan en de jonge plantjes een welkome aanvulling op hun dieet vinden. Dat laatste wisten de mensen te pareren door een 60 meter lang kippengaas op de prikkeldraadomheining te monteren. De kippen waren zo te horen verontwaardigd, het behoorde tot het vaste ritueel om 's middags te gaan uit eten ...bij de burens. Ook betrapten we vandaag (zondagmiddag) twee dronken mannen die de Mangavruchten uit de bestaande boom kwamen stelen. Misschien wel meer dan dat, maar gelukkig waren we erbij. Inmiddels hebben we nog eens aan de omwonenden gevraagd om ogen en oren open te houden.

TRANSPORT VERZEKERD

Zoals het hoort in Brazilië lijkt in eerste instantie niet te lukken wat je je voorgenomen hebt. Inmiddels is de ervaring dat in veel gevallen alles op het laatste moment nog goed komt. Zo ook met ons transportprobleempje. Inmiddels was door omwonenden her en der verteld dat we op zoek waren naar ezelskar en ezel (eigenlijk geen echte ezel maar een muilezel, of een paard). Een week na

ons bezoek aan de troco-troco konden we een stevige kar overnemen van een van de verre burens. Zij had helaas geen trekdier te koop. We hadden al bijna opgegeven dat het zou lukken, maar op zondagavond kwam een meneer zijn paard aanbieden. Het werd door de aanwezigen stevig 'aan de tand gevoeld' en besloten werd het paard te kopen, zodat er nu een transportmiddel voor het project en voor de omwonenden beschikbaar is. Eindelijk!

NIEUW LEERLINGENBESTAND

Intussen werd door de (vrijwilligers) leerkrachten van de Escola dos Anjos in Recife en in São Bento do Una volop gewerkt aan de inschrijving van nieuwe leerlingen en de indeling van de klassen voor het komende leerjaar, dat op 2 februari begint.

ADMINISTRATIE

Slotakkoord is de definitieve overdracht aan SKIBRA van de financiële verslaglegging van de Escola dos Anjos en de COSKIBRA. Dat had best nog wel wat voeten in de aarde, gezien de grote hoeveelheid kleine bonnetjes... Maar dan is ook 2008 in Brazilië weer volgens de regelen der kunst afgesloten en kan 2009 vol vertrouwen doorgewerkt worden. De begroting voor 2009 is afgesproken en we staan in Nederland én in Brazilië weer klaar voor nóg een jaar vol uitdagingen. Alweer het 16de jaar voor de COSKIBRA en het 12de leerjaar voor de Escola dos Anjos. Er is door de Braziliaanse vrijwilligers weer goed werk verricht. Wat tenslotte erg positief opviel was de betrokkenheid van Rejane en Betânia om ook administratieve werkwijze de puntjes op de i te zetten. Rejane maakte in haar vakantie een heus kasboek aan voor de kleine inkomsten en uitgaven van de school, terwijl Betânia het merendeel van de nieuwe leerlingen inschreef in haar vakantie.

ADOpteer een JUF

Door uw bijdrage (eenmalig of per maand, per kwartaal of per jaar) op GIRO 208356 t.n.v. STICHTING KINDERZORG BRAZILIË te EIJSDEN kunt u het werk van de ESCOLA DOS ANJOS financieel mogelijk maken. Vergeet niet erbij te vermelden: ADOpteer een JUF. U beslist daarmee waar uw bijdrage aan besteed wordt. Dat mag natuurlijk ook een ander SKIBRA project zijn zoals het regenwaterreservoir of irrigatiesysteem op het platteland van São Bento do Una.

Stichting Kinderzorg Brazilië,
www.skibra.nl
Gerard Popma